

UDK 378.147:: 811.111

378.14.014.25 (497.11)

LJILJANA MARKOVIĆ I TATJANA PAUNOVIĆ
Filozofski fakultet u Nišu

135

INTERKATEDARSKO

P O V E Z I V A N J E A N G L I S T A

Tokom školske 2002/2003. godine, anglistički departmani Filozofskog fakulteta u Nišu, Filološkog fakulteta u Beogradu i Filozofskog fakulteta u Novom Sadu realizovali su projekat INTERKATEDARSKO POVEZIVANJE, finansijski podržan od strane Fonda za otvoreno društvo.

Do inicijative da se započne sa neakvim oblikom saradnje došlo se prilikom susreta predstavnika tri katedre na skupu *Obrazovanje nastavnika stranih jezika u reformisanom školstvu* koji je, povodom Evropskog dana jezika, organizovalo Ministarstvo prosvete i sporta 26. 09. 2002. na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu. Teme skupa bile su: rezultati istraživanja koje je sproveo Ministarstvo prosvete i sporta o profesionalnoj osposobljenosti nastavnika stranih jezika, i razgovor o mogućnosti njihovog daljeg stručnog osposobljavanja. Kroz neformalne kontakte u pauzi ovog skupa, predstavnici tri anglistička departmana došli su do zaključka da je potrebno uspostaviti tešnju saradnju kako bi se zajedničkom, sinhronizovanom akcijom odgovorilo na zahteve društva u narednom periodu.

Prvi korak u tom pravcu učinila je Katedra za engleski jezik SG za anglistiku Filozofskog fakulteta u Nišu, konkurišući kod Fonda za otvoreno društvo za finansijsku podršku projektom INTERKATEDARSKO POVEZIVANJE - REFORMA STUDIJA JEZIKA U SKLADU SA ZAHTEVIMA REFORME ŠKOLSTVA U SRBIJI (*Metodika nastave engleskog jezika i Engleski jezik*), koji bi zajednički realizovali anglistički departmani Filozofskih fakulteta u Nišu i Novom Sadu i Filološkog fakulteta u Beogradu.

Primarni cilj projekta bio je kritička analiza i promena postojećih kurikuluma i ustaljenog načina rada na anglističkim departmanima, čime bi univerzitet suštinski pomogao društvu u realizaciji reformskih procesa u obrazovanju. Glavni predmet razmatranja bili su predmeti (*Savremeni Engleski jezik i Metodika nastave engleskog jezika*), s obzirom na činjenicu da su ti predmeti ključni za profesionalno osposobljavanje budućih nastavnika i profesora engleskog jezika.

126

Drugi, dugoročni cilj tiče se reforme obrazovanja na univerzitetskom nivou, uspostavljanja intenzivnije saradnje i razmene informacija između anglističkih departmana i usklađivanja kurikuluma i načina rada s jasnom idejom da je, pre uklapanja u jedinstveni evropski obrazovni prostor koji će omogućiti mobilnost i studenata i nastavnika/saradnika na Univerzitetu, potrebno izgraditi jedinstven obrazovni prostor na univerzitetskom nivou u Srbiji.

Projekat se sastojao od 5 susreta nastavnika i saradnika anglističkih departmana koje su naizmenično organizovala tri fakulteta (23. 11. 2002, Niš; 22. 02. 2003, Beograd; 22. 03. 2003, Novi Sad; 10. 05. 2003, Beograd i 13. 09. 2003, Niš). Projekat je unapred definisao teme za koje se činilo da bi trebalo da budu od značaja za rad odseka za engleski jezik (za *Metodiku nastave engleskog jezika*, to su: uvođenje praktikuma, realizacija sistema mentorstva, uvođenje posebnih metodika, mesto *Metodike* u modularnoj organizaciji studija i *Metodika* u bliskoj budućnosti; a za *(Savremeni) Engleski jezik*, teme su bile: horizontalno i vertikalno povezivanja kurseva na predmetima *Engleski jezik*, uloga lektora u nastavi stranog jezika i položaj lektora u univerzitetskoj hijerarhiji, uvođenje novih kurseva, *(Savremeni) Engleski jezik* u modularnoj organizaciji studija i *(Savremeni) Engleski jezik* u bliskoj budućnosti). Međutim, dnevni red svakog sastanka bio je obogaćen i drugim temama – usled uticaja društvenih dešavanja ali i velikog interesovanja kolega za učešće u projektu.

Kako je prvi interkatedarski skup bio prvi susret anglista posle dužeg vremena, ova prilika je poslužila da se razmene informacije o stanju na svakom odseku i da se utvrde zajedničke odlike, ali i specifičnosti svakog anglističkog departmana. Pokazalo se da, kao posledica rada univerziteta u prethodnom periodu i pod uticajem specifičnih društvenih okolnosti, sva tri departmana imaju slične probleme, a to su: veliki broj studenata i prevelike grupe u kojima se odvija nastava; veliki broj studenata koji na kraju nastavne godine ne mogu da dostignu nivo znanja potreban za prelazak u narednu godinu studija; veliki broj ispitnih rokova u toku školske godine koji otežavaju realizaciju nastave s jedne, i stručno i naučno usavršavanje samih nastavnika i saradnika, s druge strane; veliki broj studenata koji ne uspeva da položi jedan te isti predmet iz roka u rok... Suočena sa ovim problemima, svaka od katedri za anglistiku je već učinila prve korake u želji da ih reši na zadovoljstvo i studenata i nastavnika/saradnika, i o tim koraci ovom prilikom izvestila kolege.

Već na drugom interkatedarskom susretu u rad su se uključile i kolege sa drugih predmeta na anglističkim odsecima ističući da reforma nastave engleskog jezika ne podrazumeva samo reformu na predmetima *(Savremeni) Engleski jezik* i *Metodika nastave engleskog jezika*. Stoga se na plenarnim sesijama razgovaralo i o načinu na koji lingvistički, književni i kulturološki predmeti mogu da doprinesu poboljšanju studija engleskog jezika i obrazovanju kvalitetnijeg kadra.

Opšti stav koje su izneli učesnici svih pet interkatedarskih skupova je da sa reformom programa studija na mikro-planu – na nivou studija engleskog jezika – treba početi što pre, nezavisno od tempa reforme na makro-planu. Takođe treba izmeniti i način rada sa studentima, smanjiti njihovu opterećenost, redukovati preobimne programe, zameniti pasivnu reprodukciju znanja kreativnim angažovanjem studenata kroz projekte, praktične zadatke, seminarske radove, i time

povećati odgovornost studenata za svoje studiranje, ali ih i pripremiti za rad u novim društvenim uslovima i za dalje samo-obrazovanje.

Tokom celog projekta učesnici su razgovarali i o dvema aktuelnim temama prednacrtu Zakona o visokom školstvu i testiranju jezičke kompetencije na nivou B2.

Prednacrt Zakona o visokom školstvu dočekan je sa velikim nestipljenjem ali, istovremeno, i sa različitim reakcijama: od razočarenja zbog prevelike slobode koja se ostavlja univerzitetima da rešavaju brojna konkretna pitanja (uključujući i standarde za izbor u zvanja nastavnika i saradnika, kvalitet nastave, itd), preko bojazni od pojedinih odredbi tog zakona (kao što je ukidanje fakulteta kao fizičkih lica, i prenošenje sve vlasti na nivo univerziteta) do apsolutnog odbijanja celokupnog prednacrtu jer ne uzima u obzir društvenu stvarnost u Srbiji na početku 21. veka. Odjeci svih tih stavova, čuli su se, naravno, i na interkatedarskim susretima.

Medutim, kada se diskutovalo o konkretnim rešenjima u prednacrtu Zakona o visokom školstvu i njihovom značaju za rad i razvoj anglističkih departmana, opet su došli do izražaja (zajednički) interesi struke i svest o specifičnosti studija jezika, pa u tom kontekstu i studija engleskog jezika. Pitanje koje je posebno isticano bilo je uloga lektora u nastavi jezika i položaj lektora u postojećoj zakonskoj regulativi.

Predstavnici sve tri katedre složili su se da je rad lektora u nastavi (*Savremenog*) *Engleskog jezika* ključni za obrazovanje profesora engleskog jezika, ali i da istovremeno taj rad nije adekvatno vrednovan niti je uvažena specifičnost tog posla. Po postojećoj zakonskoj regulativi, lektori su još uvek saradnička zvanja uprkos činjenici da lektori drže zahtevne kurseve na izuzetno visokim nivoima jezičke kompetencije – sve do nivoa *Proficiency*. Podstaknuti ovim problemima, predstavnici tri anglistička departmana uputili su pismo doc. dr Tinde Kovač-Cerović, pomoćniku Ministra prosvete i sporta, u kome se ističe značaj iskusnog lektorskog i asistentskog kadra za studije jezika i naglašava potreba da se na filološkim grupama ne ukine mesto asistenta, a da se položaj lektora izjednači sa statusom predavača stranog jezika na nematičnim grupama.

Druga aktuelna tema, koja je zaokupila pažnju učesnika interkatedarskih skupova, bila je organizacija ispita provere jezičke kompetencije na nivou B2 *Jedinstvenog evropskog okvira* za jezike za nastavnike engleskog jezika. Iako su se čule i neke druge ideje o tome kako podići nivo stručnosti nastavnika engleskog jezika, istaknuto je da ova provera mora da se izvrši u okviru obrazovnog sistema Republike Srbije i da je na ovom polju izuzetna važna uloga i pomoć koji državni univerziteti pružaju Ministarstvu u ostvarivanju reforme osnovnog školstva.

O značaju projekta INTERKATEDARSKO POVEZIVANJE govori činjenica da se za projekat čulo i van usko stručnih krugova, i da je veliki broj gostiju prisustvovao interkatedarskim sesijama (prof. dr Draga Zec sa Univerziteta Kornel (SAD); prof. dr Vesna Polovina, ispred Odbora za razvoj kurikuluma za jezik, književnost i komunikacije; Marija Kostić, predsednik NELTA-e; kolegice sa Odsjeka za engleski jezik i književnost Filozofskog fakulteta Univerziteta Crne Gore u Nikšiću...).

Ono što je, čini se, najvažniji ishod ovog projekta jeste ponovno uspostavljanje intenzivne komunikacije između tri departmana. Posle godina zastoja, obnovljene su stare (institucionalne) veze između naših profesora, a mladi saradnici

128
su se upoznali, razmenili informacije o svom naučnom i stručnom radu i postavili osnov za dalju saradnju.

S obzirom na specifičnost ovog projekta u smislu organizacije, načina rada i ishoda, njegov stvarni značaj i rezultate biće moguće sagledati tek u narednom periodu, a valja naglasiti da se i ovaj prikaz našao u časopisu *Philologia* upravo kao posledica kontakata uspostavljenih u okviru projekta INTERKATEDARSKO POVEZIVANJE.